RÄNDEKRIIS- PÕHJUSED, TAGAJÄRJED, VÕIMALIKUD LAHENDUSED

KERT VALDARU

Ravensteini seaduspärasused rändest 1875-1889

1. iga (märkimisväärne) rändevoog tingib vasturände
2. enamik inimesi (migrante) liiguvad väikestes vahemaades (inimeste arv pöördvõrdeline kaugusega) (ümbersõnastatud ka kui Zipfi pöördvõrdelise vahemaa seadus: sisserändajate arv väheneb kauguste pikenedes 1949).
3. inimesed, kes liiguvad kaugemale eelistavad sihtkohana suuri linnu
4. linnaelanikkond liigub vähem kui maaelanikkond
5. perekonnad liiguvad vähem riikide vahel kui üksikud täiskasvanud
6. enamik migrante on täiskasvanud
7. suurte linnade elanikkond kasvab enam sisserände kui loomulikult (iibe arvelt)
8. tehnoloogia areng soodustab migratsiooni
9. ränne on majanduslikult tingitud

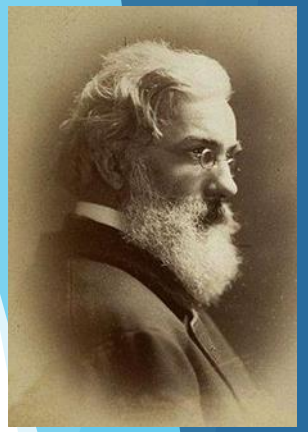

Ernest George Ravenstein (1834 –1913)

Põgenik	Varjupaiga-taotleja	Rahvusvaheline kaitse Pagulane	 Täiendava kaitse saanu
Üldtermin kõigi nende kohta, kes on põgenenud päritoluriigist olenemata põhjustest, sealhulgas majandusmigrandid. Näiteks kui saabub paaditäis põgenikke, võivad need inimesed kuuluda erinevatesse gruppidesse (majandusmigrandid, tagakiusatud jne).	Ainult see on põgenik, kes on esitanud varjupaiga-taotluse.	Inimene, kelle kaitsevajadus on tuvastatud. Tegemist on inimesega, kellele on antud kaitse 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooni alusel, see tähendab on tuvastatud, et tal on põhjendatud **tagakiusukartus** rassi, usu, rahvuse, ühiskondlikku rühmitusse kuulumise või poliitilise meelsuse alusel. Eestis 155	Inimene, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kelle väljasaatmine või kodumaale tagasisaatmine võib talle kaasa tuua tõsise **ohu elule** (näiteks surmanuhtlus, piinamine, muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine ja karistamine, rahvusvaheline või riigisisene relvakonflikt). Eestis 140

Rände liigid

Seaduslik ränne vs Ebaseaduslik ränne (ebaseadusliku rände vastane võitlus on EL rändepoliitika keskne komponent, rangem kontroll välispiiri üle)

****

- **Tööränne**
- **Pereränne**
- **Õpperänne**
- **Pagulasränne**
- **Keskkonnaränne**
- **EL-sisene liikumine**
- **Turism** (lühiajaline: puhkus, äri, meditsiin, konverents)

ÜRO andmetel oli 2015. aastal **maailmas 244 miljonit migranti**

- sh u 65 miljonit sunniviisiliselt ümberpaigutatud põgenikku (*forcibly displaced persons*),
- 40 miljonit sisepõgenikku (*internally displaced persons*),
- 20 miljonit pagulast (*refugees*),
- 3 miljonit asüülitaotlejat *(asylum seekers*),
- ülejäänud seaduslikud migrandid, peamiselt töörändajad.

Allikas: Välisministeerium

Rännet iseloomustavad trendid tänapäeval

- **Rände globaliseerumine** – ränne mõjutab üha enamat arvu riike, vastuvõtja maadesse tulevad inimesed erinevamates/suuremast arvust riikidest (nn superdiversity)
- **Rände intensiivistumine** – riikide vahel liikuvate inimeste maht kasvab, on „rände ajastu“
- **Rände diferentseerumine** – enamikesse riikidesse toimub erinevat tüüpi ränne (tööränne, pereränne, õpperänne, pagulasränne jt)
- **Rände feminiseerumine** – naiste osakaal migrantide seas on alates 1960. aastatest oluliselt kasvanud (moodustavad 49% sisserändajatest maailmas). Varasemalt domineeris meestekeskne tööranne.
- **Rände politiseeritus on kasvanud** – ränne on tihedalt seotud sisepoliitilise olukorraga, bilateraalne ja regionaalne koostöö, mõju riiklikule julgeolekule. Üha enam tunnistatakse, et ränne vajab globaalset lähenemist ja saatja-vastuvõtjamaade tihedamat koostööd (pre-deparature measures).
- **Rändemaade muutus** – traditsioonilised emigratsioonimaad muutuvad ise sisserände või/ja transiitmaadeks (nt Poola, Hispaania, Maroko, Mehhiko, Türgi, Lõuna-Korea).

Allikas: Stephen Castles, Mark J. Miller

Rände põhjused

Konkureerivate võimaluste seadus

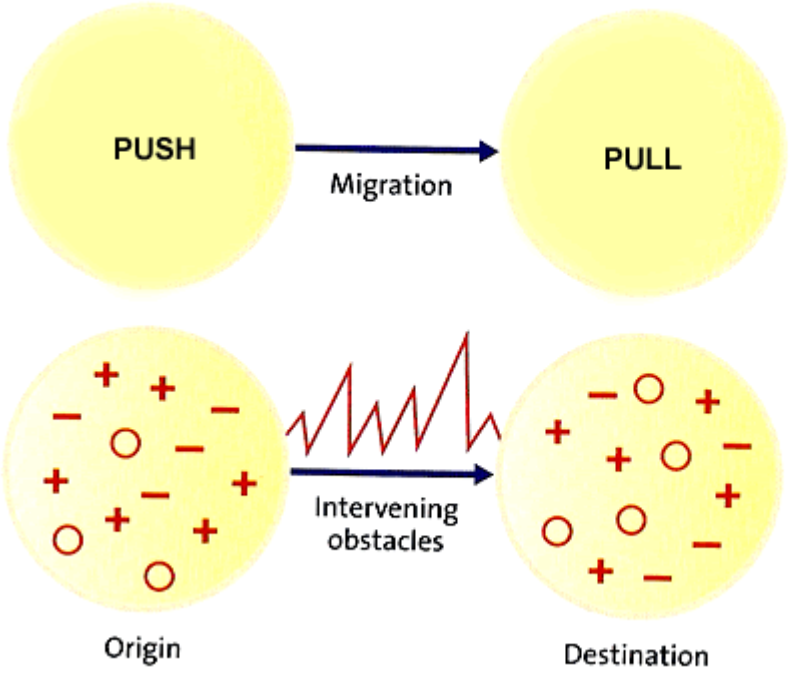

The 'push–pull' mechanism

Everett S. Lee
(1917- 2007)

Samuel Andrew Stouffer
(1900 –1960)

Migratsioon: tõukefaktorid

Majandusmigratsioon (ei ole tööd ega heaolu):

- Maalt linna
- Väikesest linnast suurde linna
- Vaesest riigist rikkasse /idast läände ja lõunast põhja

Sunnitud migratsioon

- Konfliktid (r/v ränne, sisepagulus)
- Ressursipuudus (rahvastiku kasv)
- Kliimamuutused (põud, üleujutused, kõrbestumine)

Allikas: Välisministeerium

Migratsiooni tõmbefaktorid

- Turvalisus
- Elatusvõimalused ja heaolu
- Diasporaa olemasolu

Tõuke- ja tõmbefaktorid on sageli kompleksselt seotud.

Allikas: Välisministeerium

Tõuketegurid (negatiivse mõjuga)	Tõmbetegurid (positiivse mõjuga)
1.Tööpuudus ja vähesed võimalused	• Paremad töövõimalused
• Halvad töötingimused/olmetingimused (halb eluase, elamiskõlbmatu eluase radoon, kiirgus jne)	• Paremad elutingimused, haridus, meelelahutuse võimalused
• Halvad keskkondlikud mõjud (kõrbestumine, ikaldus, põud jne), saastatus, looduskatastroofid	• Atraktiivne kliima
• Poliitiline tagakiusamine, poliitilise ja religioosse vabaduse puudumine	• Poliitiline ja religioosne vabadus
• Orjus või sunnitöö	(Töötu)toetused
• Halb tervishoiu olukord	• Parem tervishoid
• Jõukuse ja heaolu kaotus	• Tööstus
• Tapmisähvardused	• Turvalisus
• Tagakiusamine ja diskrimineerimine	• Rahulik KOOSelu
• Halvad võimalused abiellumiseks, perekonna loomiseks	• Paremad võimalused abiellumiseks, peresidemed
11. Sõda	• Rahu

LÄHIS-IDA

18. detsembril 2010 Tuneesiast alguse saanud Araabia kevad

2011 aastal puhkes Süürias kodusõda.

Mais 2011 ägenesid lahingud Loode-Süürias paiknevasse Talkalakhi linnas, mis sundis enamasti naisi ja lapsi põgenema. Paljud põgenesid **Liibanoni**

Juunis 2011 sisenesid **esimesed** põgenikud **Türgis**

Juulis 2011 leidsid pelgupaiga Süüria põgenikud **Jordaanias**

November 2011 Türgi paneb püsti esimese põgenike laagri. Aasta lõpuks 6. Kulutusi 15 miljoni dollari ulatuses.

September 2012 kuni 11 000 inimest lahkub päevas Süüriast Türki, Liibanoni ja Jordaaniasse.

Märts 2013 registreeritud Süüria põgenike arv jõuab **1. miljonini**

September 2013 Süüria põgenikke **2 miljonit** – suurim põgenike välja ränne pärast Ruanda genotsiidi

Juuli 2014 Süüria põgenikke naaberriikides ligi **3 miljonit**

Märts 2015- ligi 4 miljonit põgenikust süürlast**.** Türgi ligi 1,9 milj, sulgeb piiri Süüriaga. Lõppeb 4 a. kestnud lahtiste uste poliitika Süüriaga.
Alguse saab lahtiste piiride poliitika Egeuse Merega

Oktoober 2016 süürlasest põgenikku väljaspool Süüriat **4,798,574.**
Aasta varem **4 180 180**

2015 SÜÜRLASED 2016

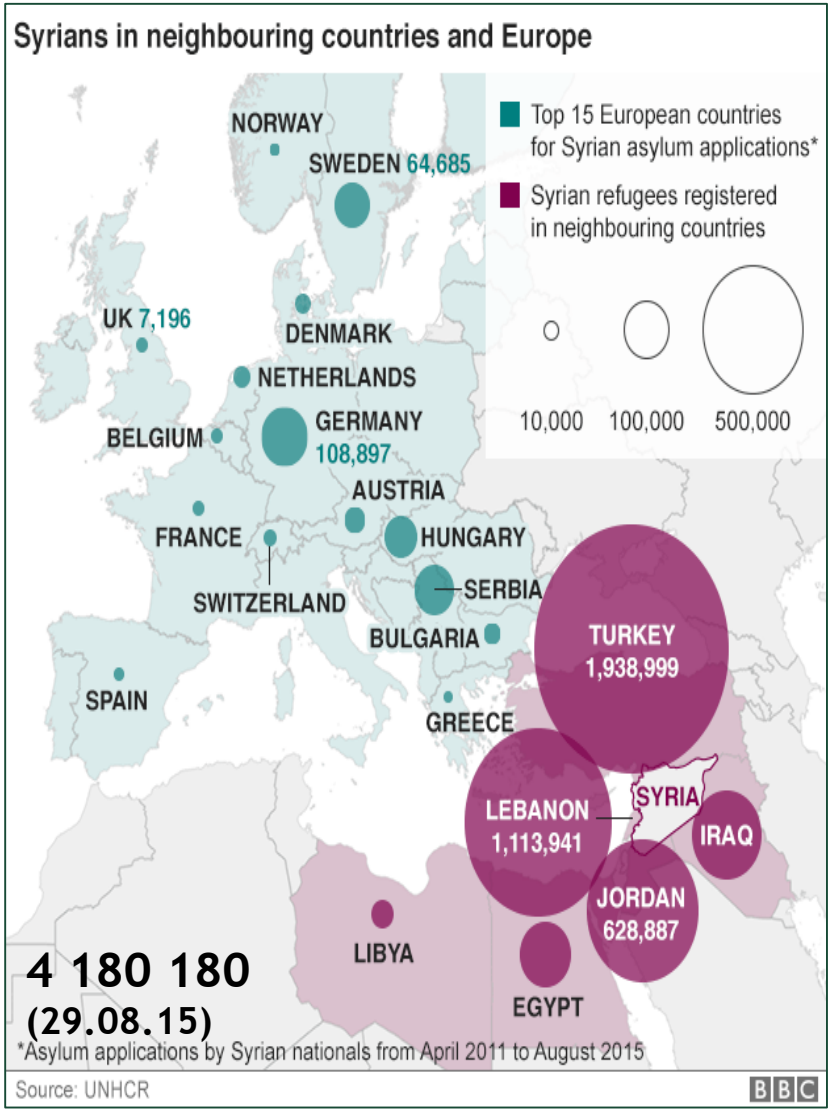

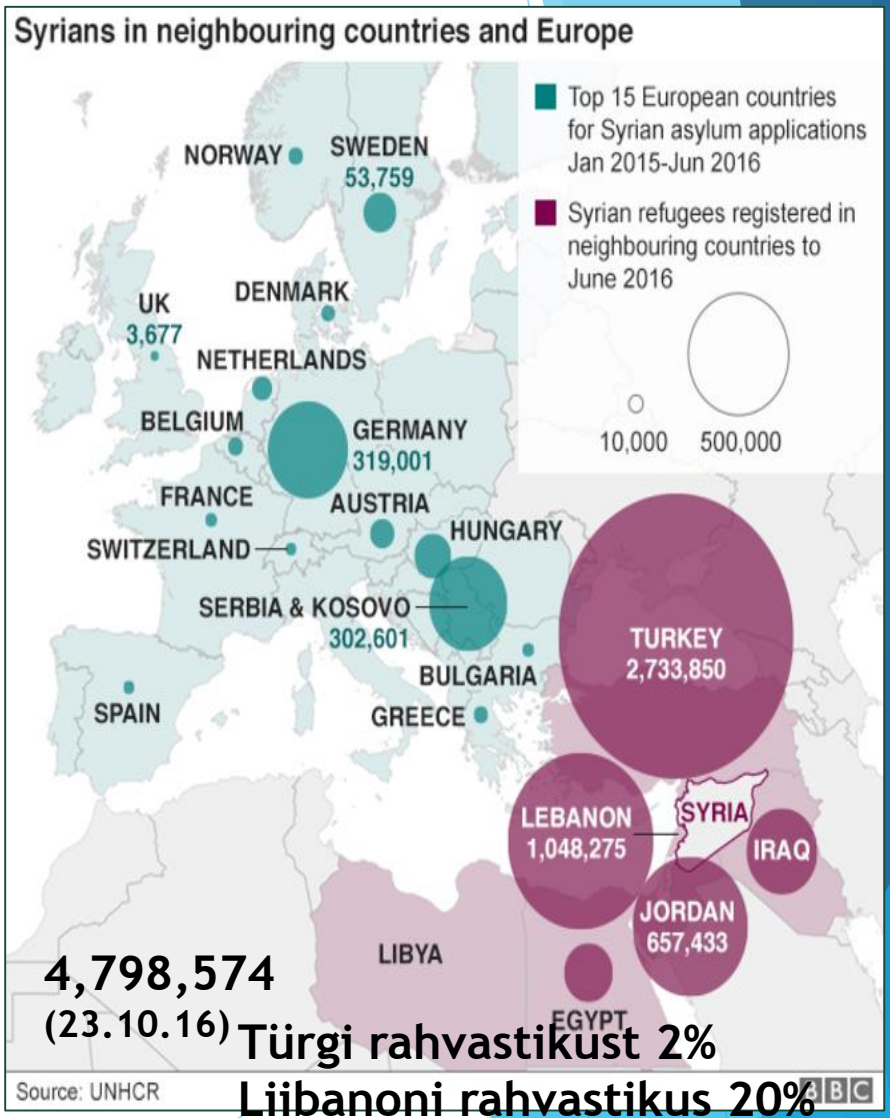

Türgi rahvastikust 2%
Liibanoni rahvastikus 20%
Jordaania rahvastikust 8%

http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php

SÜÜRIA

Mai 2016 iidse Palmyra varemetes Peterburi Mariinski teatri orkestri kontsert

Süüria valitsusväed alustasid laupäeval (29.10.16) Aleppos vastupealetungi, et võtta tagasi päev varem mässulistele kaotatud alad, teatasid aktivistid ja riigimeedia. http://uudised.err.ee/v/c4b40bdf-2d52-42e2-83dd-1a259a0d055e

Venemaa kaitseministri Sergei Šoigu sõnul on Süüria rahukõneluste jätkumine lükkunud määramatuks ajaks edasi, kuna Lääs ei ole suutnud vägivaldseid islamiste ohjelda (1.11.2016)

Tabamuse saanud kool Hassi külas Idlibi provintsis. (Foto: Reuters/AFP/Scanpix)

August 2016 Poiss Omran pärast õhurünnakuid Aleppos

Hukkunuid 292 817- 470 000

Türgi

Kas Türgi kasutab massirännet Euroopa Liidult hüvede välja pressimiseks?

1980ndate aastate algus: Erich Honecker vs Helmut Kohl.

Ida- ja Lõuna-Aasia põgenikele turismiteenust Lääne-Saksamaale. Varjupaigataoltejate arv kasvas perioodil 1984-1985 109 protsenti.

Septembris 1986 kokkulepe: SDV sai sadu miljoneid dollareid intressivaba krediiti, keskkonnaalasele lepingu, et likvideerida Ida-Saksamaa tööstuse põhjustatud reostust ja lepingu, mis nägi ette teadus- ja arendusalaste koostööd tehnoloogi vallas.

2004-2005 sai Muammar Gaddafi 2 miljardit ja sanktsioonidest priiks, 1980-ndtel kehtestatud terroriaktide rahastamise eest.

2006-2009 „Me küsime Euroopalt 10 miljardit eurot aastas, kui Euroopa soovib peatada sisserännet. Eurooplased, kes ei taha immigrante, peaksid välja rändama Ameerikasse või maksma Liibüale piiride sulgemise eest."
Itaalia sõlmis uue lepingu.

Kui sa aitad kedagi ja loodad vastutasu, siis sa tegeled äriga, mitte heategevusega

TÜRGI

„Kui te lähete kaugemale, siis need piiriväravad avatakse. Ei mind ega ka minu rahvast ei saa mõjutada nende kuivade ähvardustega. See ei loeks, kui ka teie kõik kiidaksite selle hääletuse heaks," Erdogan Istanbulis toimuval konverentsil (25.11.2016)

TÜRGI: PÕHIÕIGUSED

Jan Böhmermann

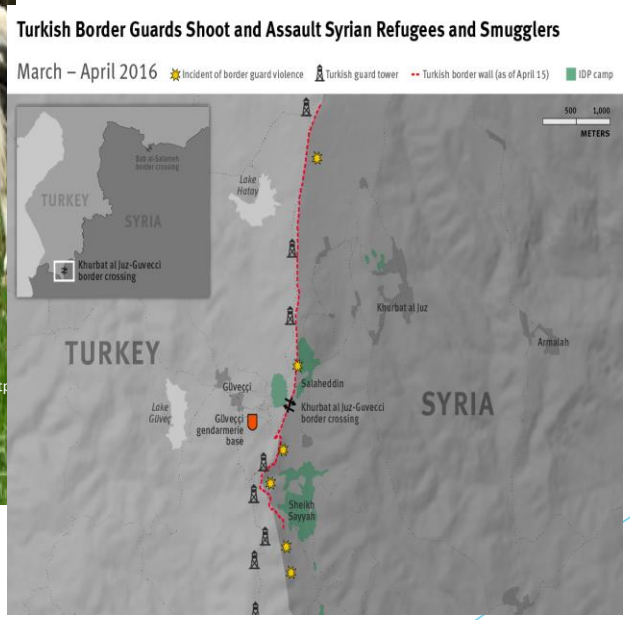

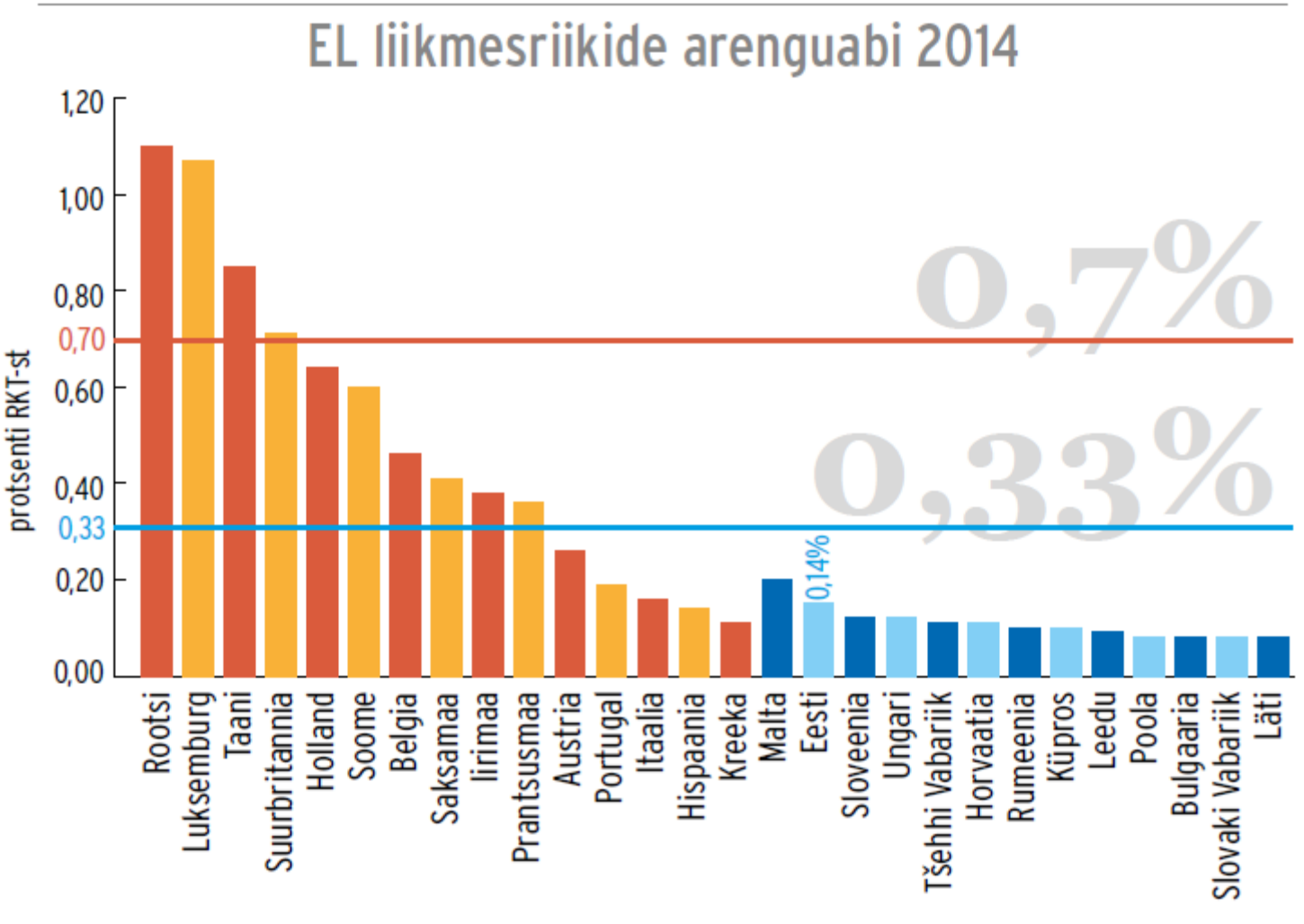
EL liikmesriikide arenguabi 2014
protsenti RKT-st
1,20
1,00
0,80
0,70
0,60
0,40
0,33
0,20
0,00
0,7%
0,33%
0,14%
Rootsi
Luksemburg
Taani
Suurbritannia
Holland
Soome
Belgia
Saksamaa
Iirimaa
Prantsusmaa
Austria
Portugal
Itaalia
Hispaania
Kreeka
Malta
Eesti
Sloveenia
Ungari
Tšehhi Vabariik
Horvaatia
Rumeenia
Küpros
Leedu
Poola
Bulgaaria
Slovaki Vabariik
Läti

Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi panus rändekriisi

- **2011-2015 ulatus 17,5 miljoni euroni,** mis hõlmas laiemalt Aafrikat, Lähis-Ida, Lääne-Balkanit ja Türgit
- **2015. a kogupanus Lähis-Idale, Lääne-Balkanile, Türgile ja Põhja-Aafrikale oli üle 4 miljoni euro.** Samas suurusjärgus on Eesti panused ka edaspidi
- 2016. a veebruaris Londonis toimunud **Süüria konverentsil** andis Eesti rahvusvahelise lubaduse aidata kahe aasta jooksul pagulasi **1,3 miljoni euro** ulatuses; Türgi pagulasrahastusse on Eesti panus 2016-2017 vastavalt GNI võtmele **2,8 miljonit eurot**

2015.a. VM humanitaarabi vahendite jaotus

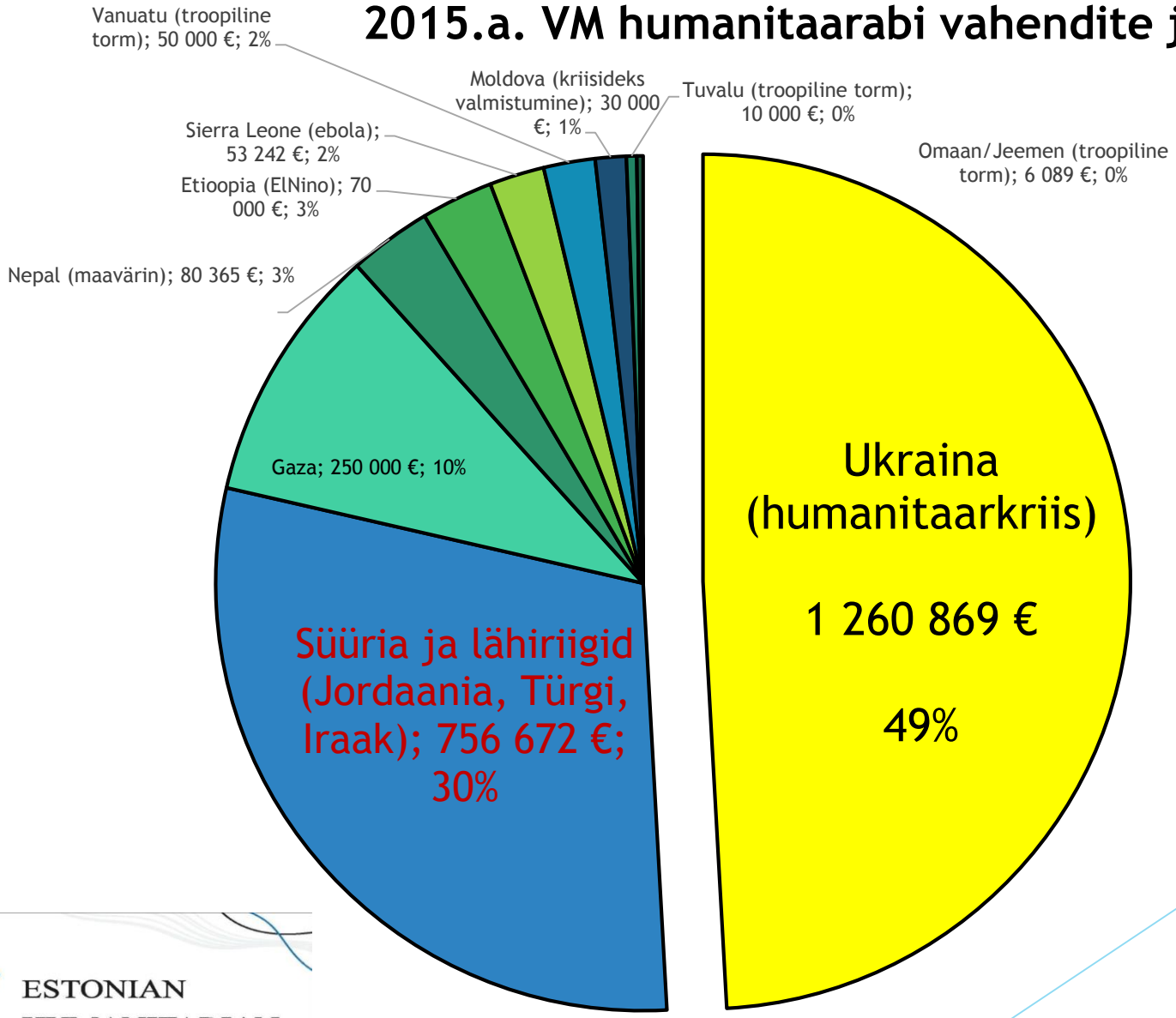

ESTONIAN HUMANITARIAN ASSISTANCE

www.mfa.ee

VAHEMERI 2014

Peamised piiriületajate rändeteed 2009-2014

Rändetee	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kesk-Vahemere merepiir (Itaalia, Malta)	11 043	4 450	64 261	15 151	45 298	170 664
Ida-Vahemere merepiir (Kreeka, Bulgaaria, Küpros)	28 848	6 175	1 467	4 370	11 831	44 057
Ida-Vahemere maismaapiir (Kreeka, Bulgaaria)	11 127	49 513	55 558	32 854	12 968	6 777
Lääne-Vahemere merepiir (Hispaania)	5 003	3 436	5 103	3 558	2 609	4 755
Lääne-Vahemere maismaapiir (Hispaania: Ceuta ja Melilla enklaavid)	1 639	1 567	3 345	2 839	4 229	3 087

Allikas: Frontex

2014 a. 276 113 ebaseadusliku piiriületust, millest Vahemere kaudu 220 000, kellest 3000 hukkus.

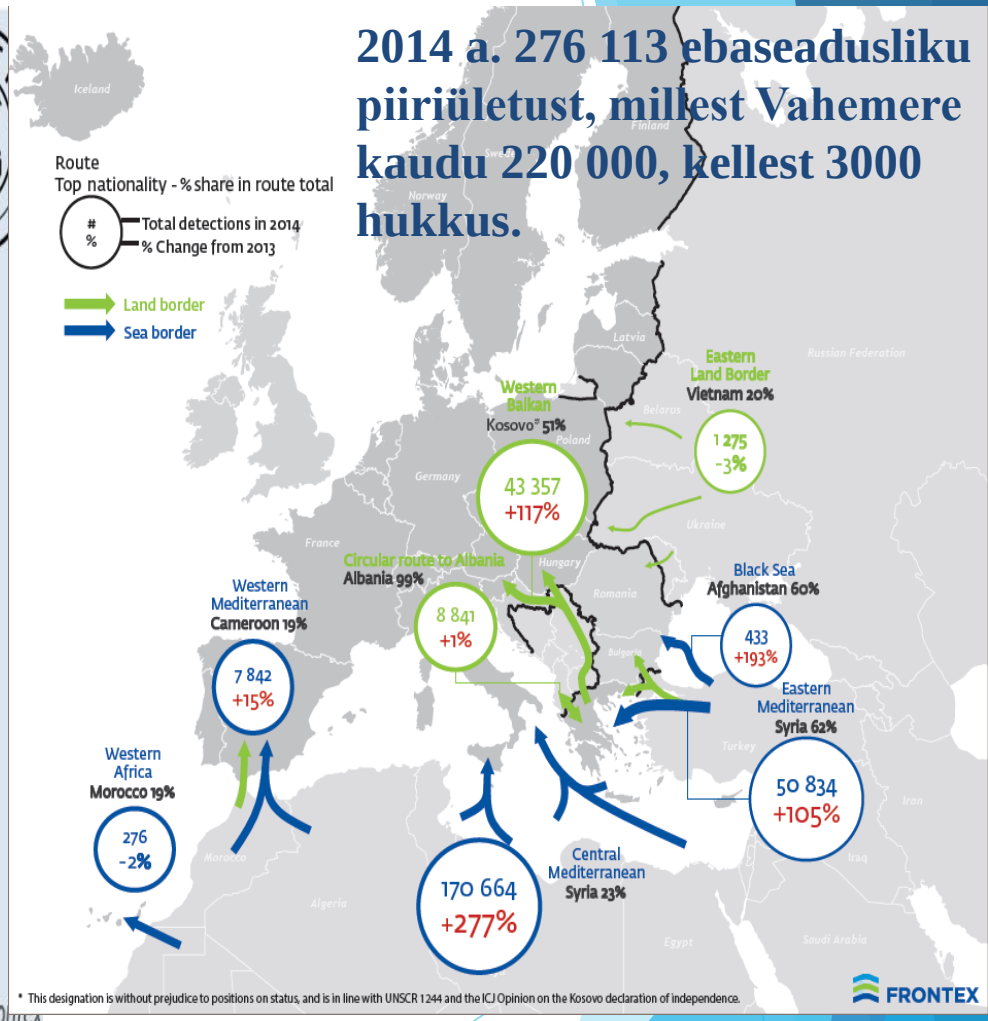

Vahemeri 2015

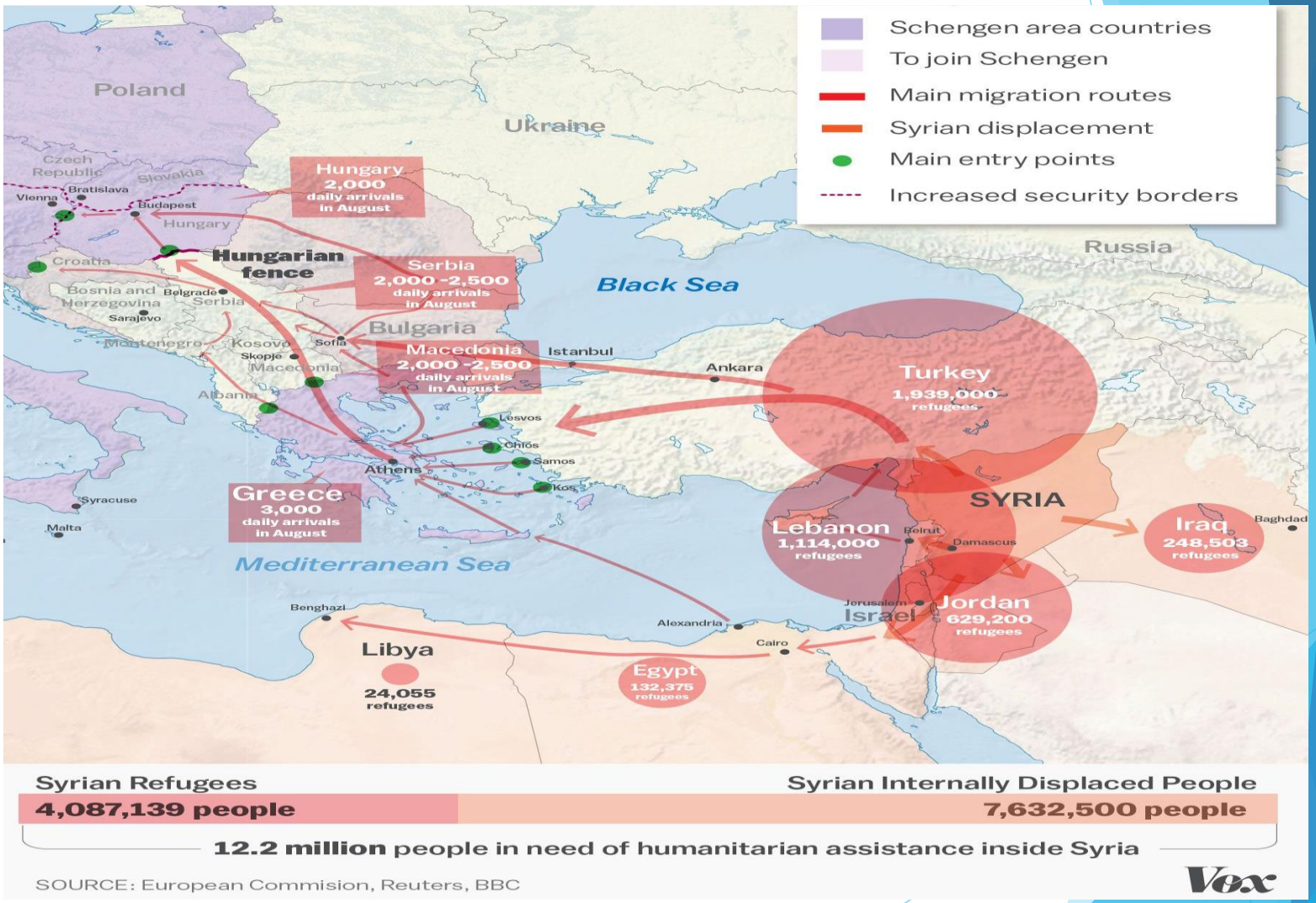

VAHEMERI okt-20.nov 2016

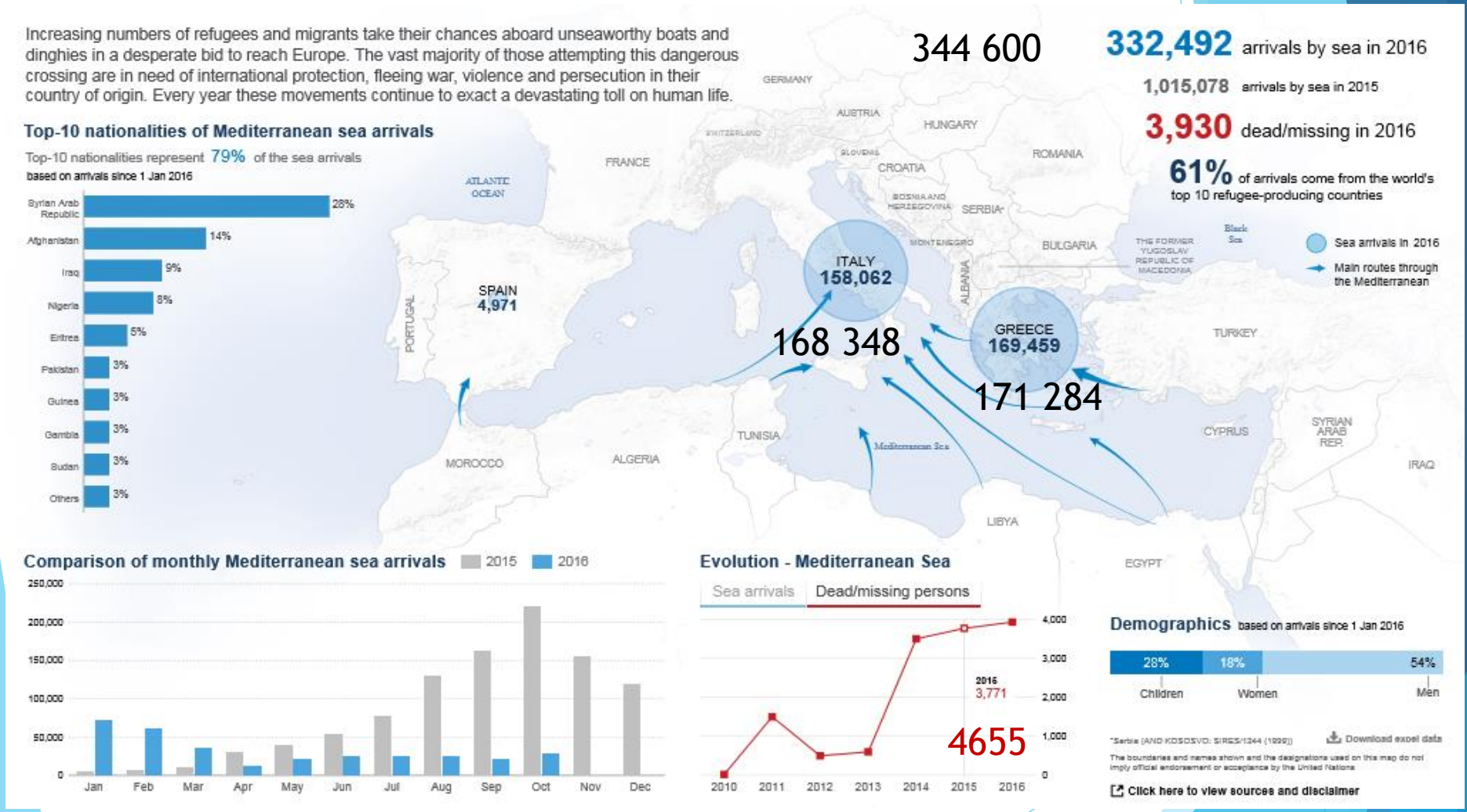

Kreekasse saabunud 2015

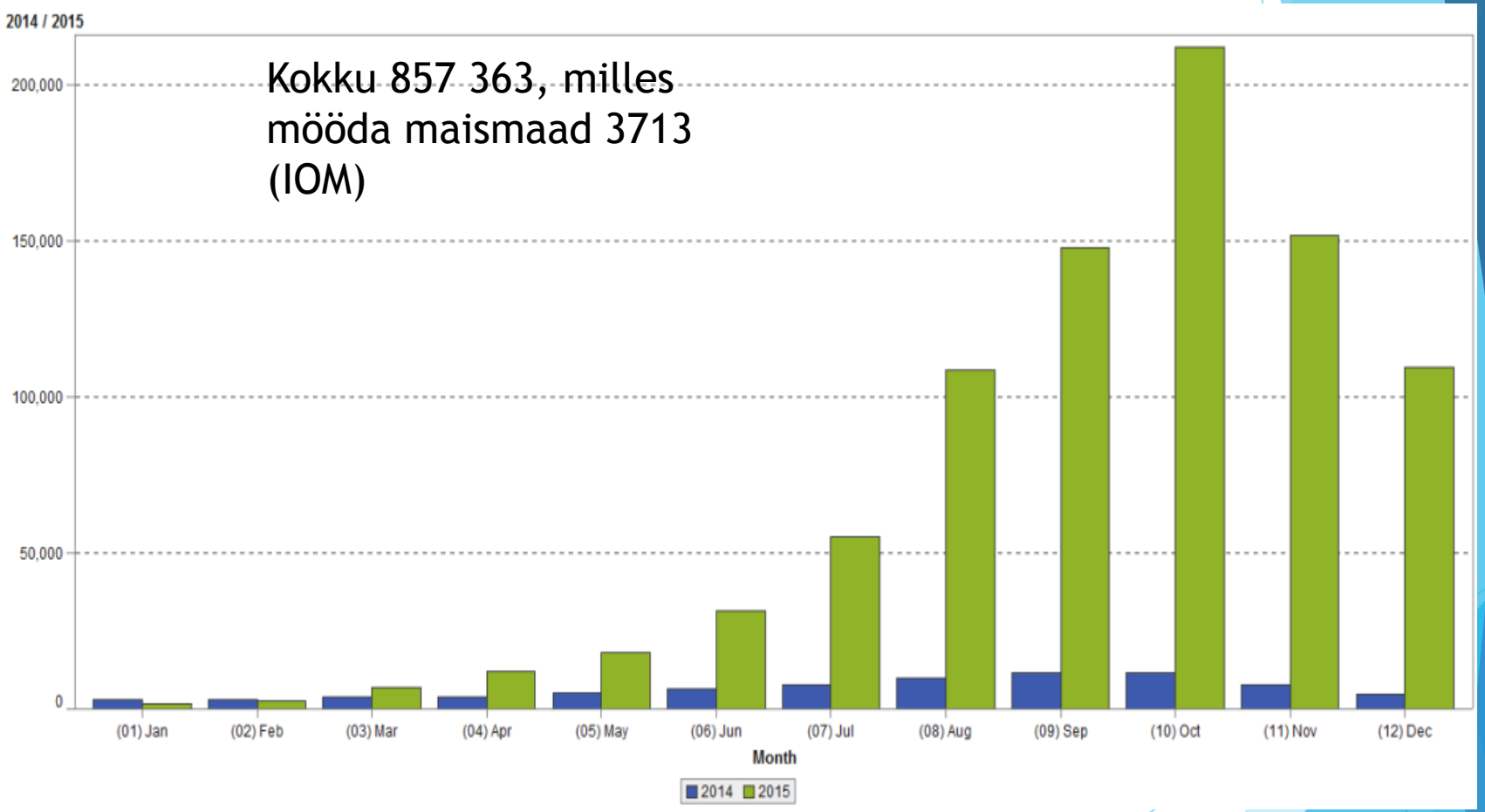

Kreekasse saabunud 2016

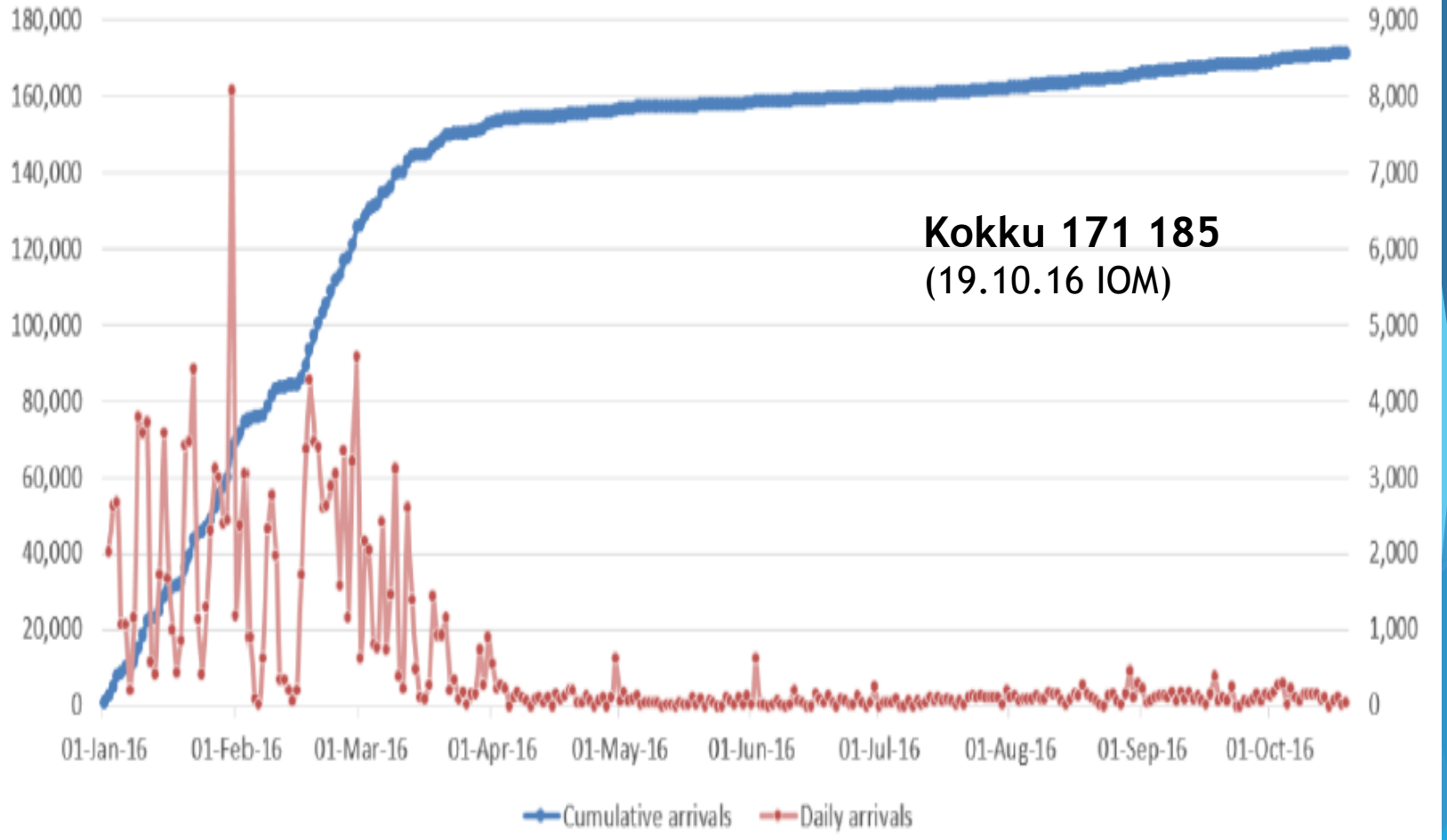

ITAALIASSE SAABUNUD 2015

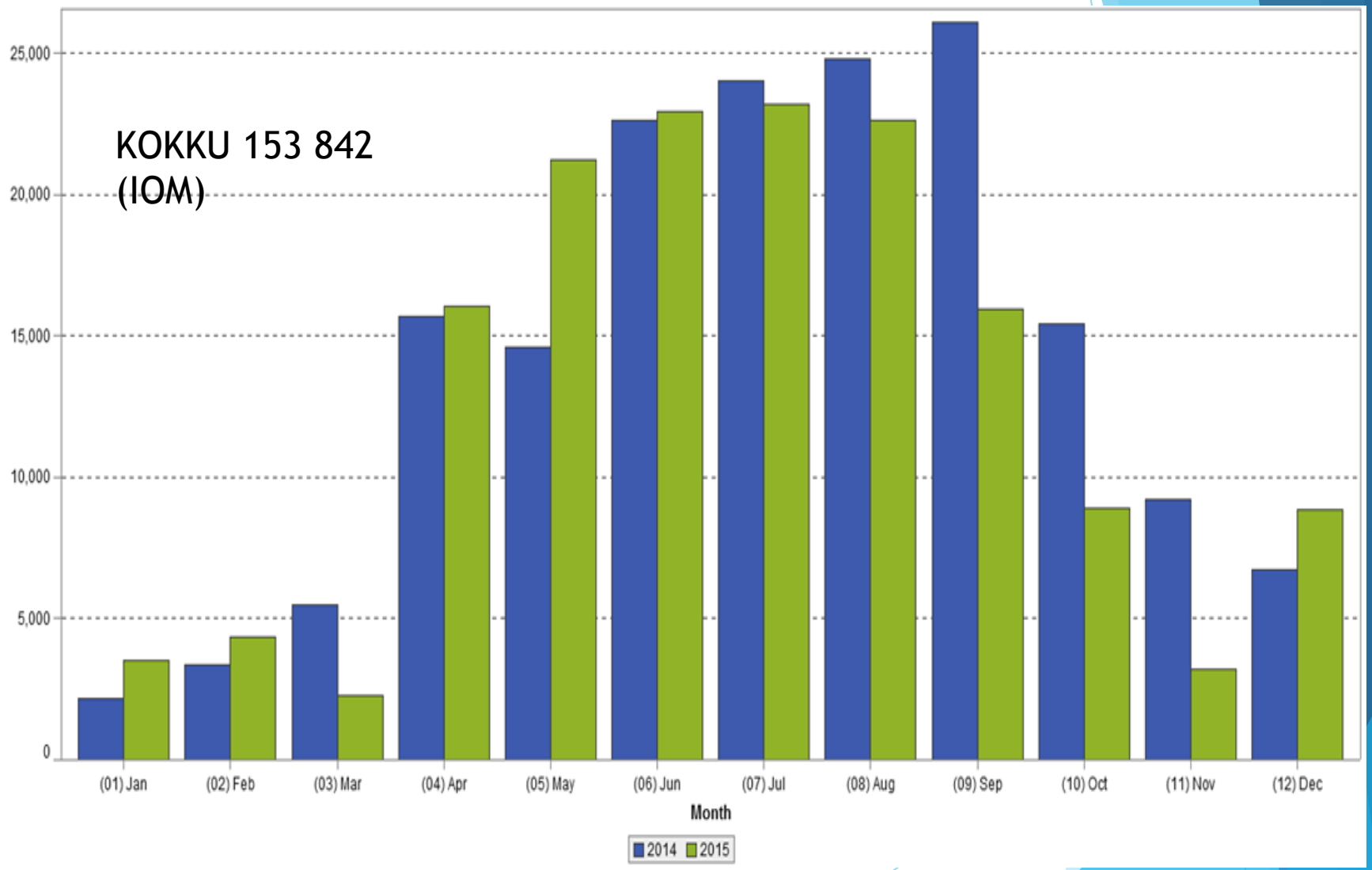

ITAALIASSE SAABUNUD 2016

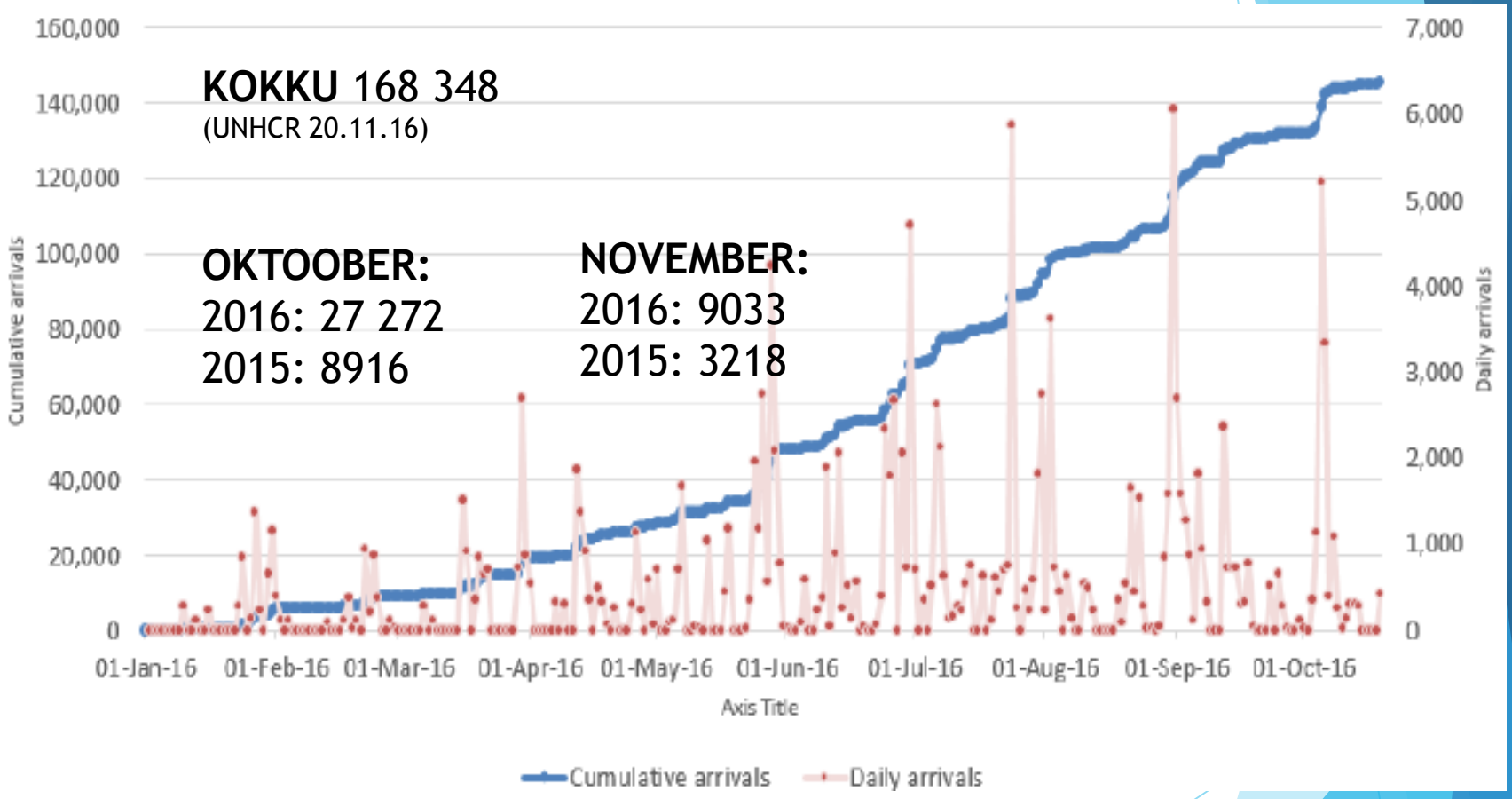

EUROOPA LIIT 2015

EUROOPA LIIT 2016

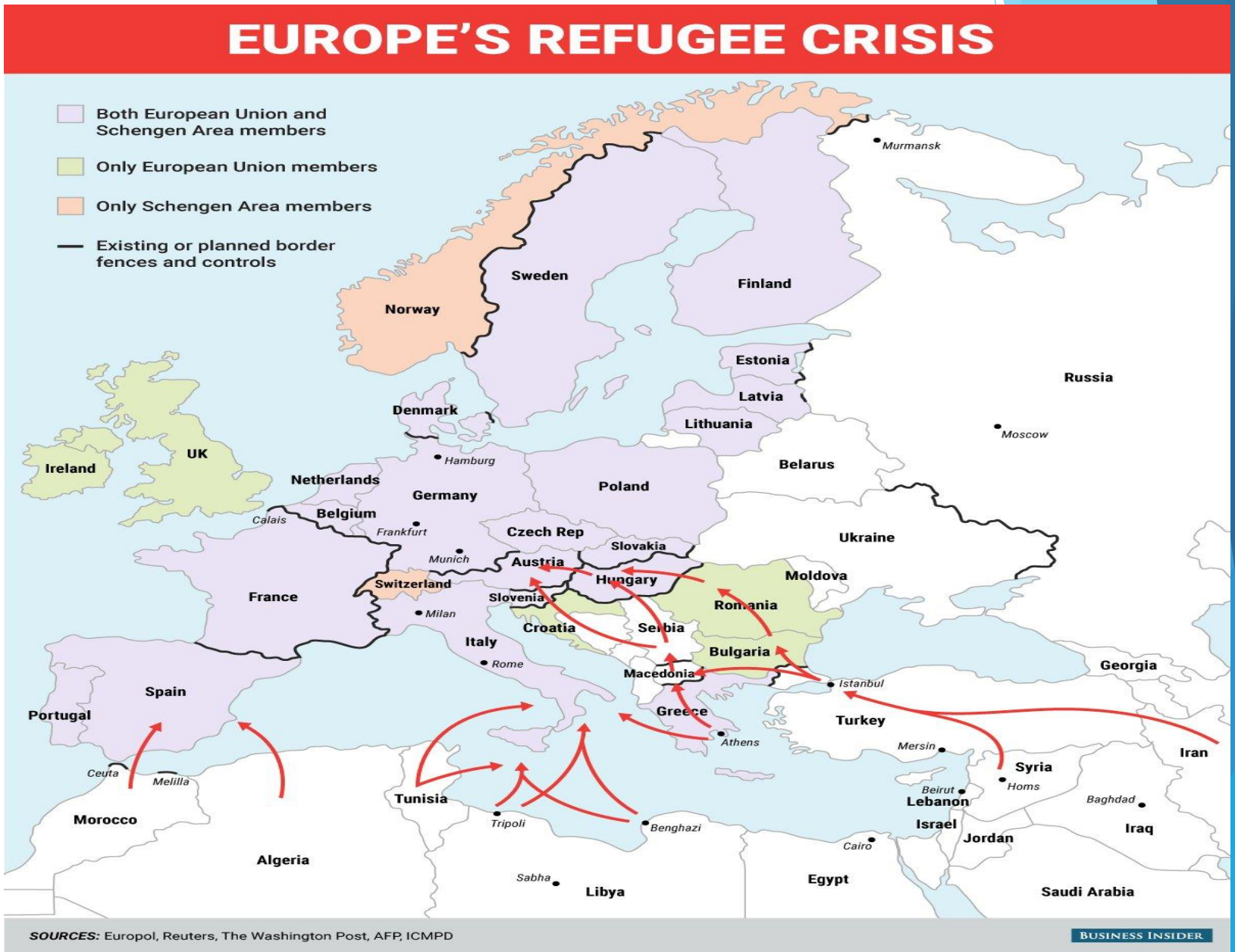

Rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate arv EL-is 2010-2016 (II kvartal)

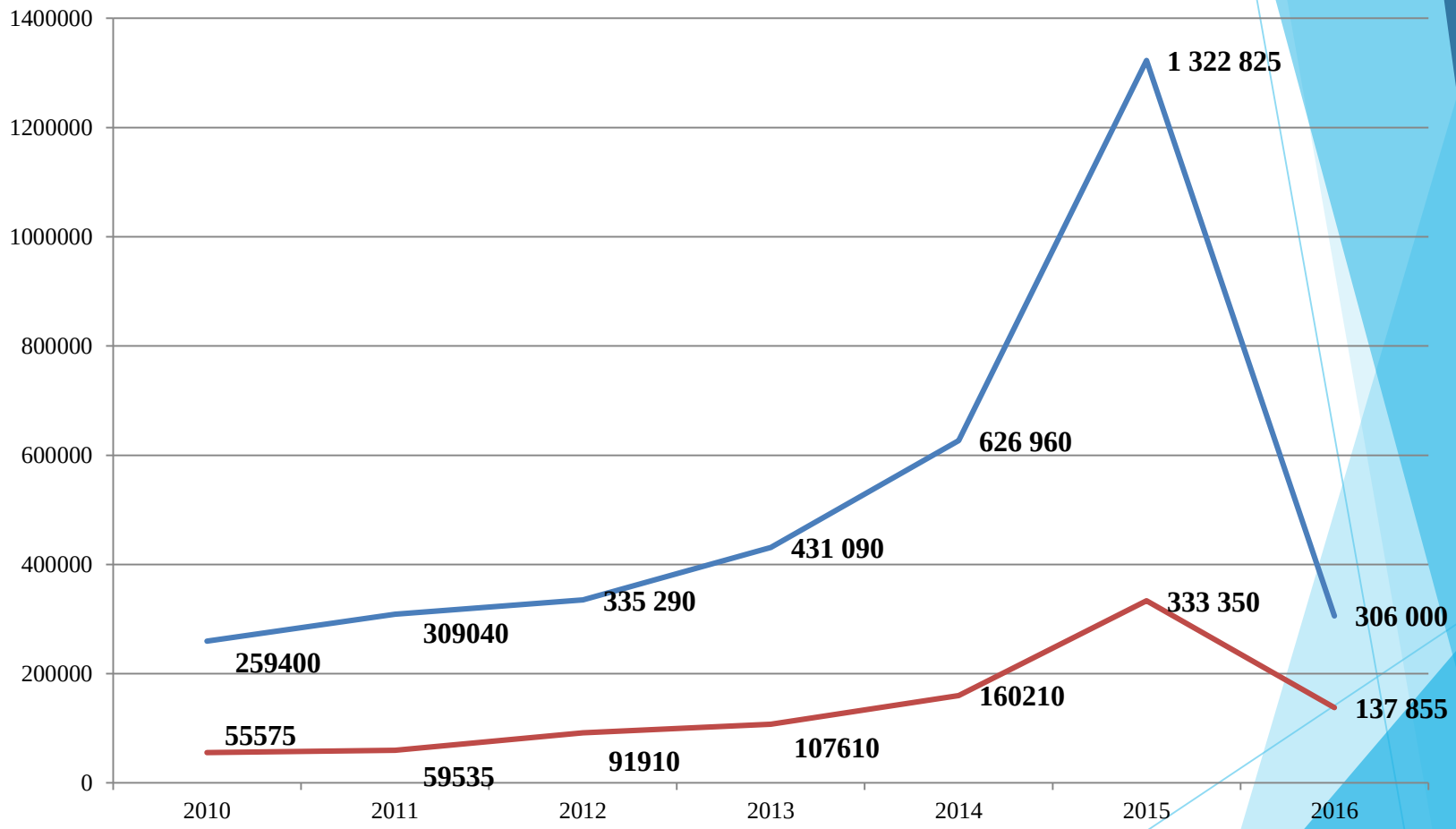

Allikas: Siseministeerium

Tänan !